

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Анотація. Визначено основні відмінності між національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності. Зазначено переваги та недоліки переходу українських підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності. Визначено передумови необхідності переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності.

Аннотация. Определены основные различия между национальными положениями (стандартами) бухгалтерского учета и международными стандартами финансовой отчетности. Указаны преимущества и недостатки перехода украинских предприятий на международные стандарты финансовой отчетности. Определены предпосылки необходимости перехода на международные стандарты финансовой отчетности.

Annotation. The main difference between the national regulations (standards) of accounting and international financial reporting standards has been identified. The advantages and disadvantages of transition of Ukrainian companies to the international financial reporting standards have been outlined. The prerequisites for necessary transition to international financial reporting standards have been highlighted.

Ключові слова: національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, стандартизація, гармонізація, користувачі фінансової звітності.

У ринкових умовах господарювання система бухгалтерського обліку і звітності має трансформуватися таким чином, щоб реально відповідати потребам внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації. Структурні перетворення в економіці України змінили погляди на фінансову звітність, надаючи їй зовсім інші орієнтири. Так, на відміну від методів і принципів формування бухгалтерської звітності, які застосовувалися до впровадження міжнародних стандартів, в основу яких було покладено окреме підприємство, сучасний підхід до фінансової звітності пов'язаний з вкладенням капіталу для отримання майбутніх вигод.

Актуальність обраної теми полягає в аналізі проблемних питань щодо перспектив інтеграції системи вітчизняного бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності та аналізі проблем одержання максимально достовірної інформації про фінансово-економічний стан підприємства для прийняття відповідних рішень інвесторами під час застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) та Міжнародні стандарти мають рекомендаційний характер і є орієнтиром гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в усьому світі [1, с. 272].

Питання проблем і перспектив переходу українських підприємств на МСФЗ висвітлювалось у працях таких відомих науковців, як: С. Голов, В. Казмирчук, В. Костюченко, Л. Нищенко, В. Швец, Г. Кірейцев, Ф. Бутинець, В. Жук, В. Пархоменко, С. Зубілевич, І. Белоусова та ін. Вчені розглядали питання гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також визначення основних напрямів удосконалення бухгалтерського обліку в Україні на основі міжнародного досвіду, проте і досі існують проблеми переходу українських підприємств на МСФЗ.

Мета статті полягає у виявленні проблем та перспектив переходу українських підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності.

Об'єкт дослідження – міжнародні стандарти фінансової звітності.

Предмет дослідження – аналіз проблем та перспектив переходу українських підприємств на МСФЗ.

Внесені зміни в Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", ініційовані Верховною Радою 12 травня 2011 року, порушили питання переходу українських підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності. З 2012 року публічні акціонерні товариства, банківські установи, страхові компанії, а також компанії, які займаються видами діяльності, затвердженими Кабінетом Міністрів України, зобов'язані складати й опублікувати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами [2].

Основними передумовами необхідності переходу на МСФЗ є:

1) розширення як вертикальних, так і горизонтальних господарських зв'язків призвело до активізації самостійності суб'єктів господарювання, яким для прийняття рішень необхідна якісна інформація, що повно та істинно відображає усі економічні процеси;

2) активізація ролі грошей призвела до збільшення потреби на кредитні кошти, для отримання яких банки вимагають від суб'єктів господарювання надання фінансових документів, які б дали змогу провести фінансовий аналіз підприємства швидко, якісно і доступно;

3) простежується стійка тенденція щодо збільшення кількості підприємств, що займаються міжнародним бізнесом;

4) вихід українських підприємств на міжнародні фінансові ринки вимагає надання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів, а також перехід до західної практики ведення бухгалтерського обліку;

5) потреба в значних іноземних інвестиціях;

6) поступова інтеграція в європейський економічний простір. Слід виділити основні переваги під час формуванні фінансової звітності, що не має кордонів;

- 8) можливість одержання постачальників-іноземців;
- 9) функціонувати як транснаціональна компанія;
- 10) можливість одержання кредитного рейтингу від спеціального агентства;
- 11) можливість залучення закордонних клієнтів;
- 12) доступність до інформації та прозорість суб'єктів ринку;
- 13) вдосконалюється контроль із боку органів нагляду за фінансовим станом і діяльністю організацій;
- 14) можливість порівнювати компанії одна з одною [3].

Загалом зміст українських стандартів відповідає міжнародним, але існує ряд відмінностей. Слід розглянути головні відмінності:

- 1) відмінності у наявності деяких стандартів (наприклад, ПСБО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" в МСФЗ немає);
- 2) облікова політика підприємства, виходячи з МСФЗ, не повинна змінюватися, якщо на це не буде вагомих причин. Щодо українських стандартів, то облікова політика повинна змінюватися відповідно до змін законодавства;
- 3) у фінансову звітність, створену за МСФЗ, повинні включатися тільки ті облікові одиниці, які можуть істотно впливати на прийняття управлінських рішень, а в українських стандартах є положення, що регламентують форми і правила заповнення фінансової звітності;
- 4) порядок визнання доходів та витрат;
- 5) у багатьох країнах, у тому числі і в Україні, не передбачений метод списання запасів LIFO, в той час, як міжнародні стандарти допускають його використання;
- 6) у ПСБО чітко прописані всі види біологічних активів і те, на яких рахунках вони повинні враховуватися (включаючи поділ на довгострокові і короткострокові активи), чого немає в міжнародних стандартах;
- 7) в міжнародних стандартах немає конкретної розбивки основних засобів на групи, оскільки це зроблено в українських стандартах (9 категорій – це основні засоби, 7 – інші необоротні активи);
- 8) відсутність конкретного формату звітності (з набором показників і послідовністю їх розміщення) та плану рахунків у МСФЗ [5].

Найбільш суттєва відмінність МСФЗ від ПСБО – увага до деталей. Крім форм фінансової звітності, практично ідентичних вітчизняним, МСФЗ передбачає велику кількість приміток, що детально розкривають суть операцій.

Таким чином, відмінності між українськими та міжнародними стандартами є досить суттєвими і це значно ускладнює процес складання фінансової звітності суб'єктами господарювання. Дана проблема зумовлює необхідність у удосконаленні та продовженні процесу зближення стандартів, а також виборі оптимального шляху їх співіснування.

Серед проблем переходу на МСФЗ слід виділити такі:

1) фінансові витрати підприємства. Так, середня вартість переходу на МСФЗ за допомогою найвідоміших аудиторських чи консалтингових фірм становитиме орієнтовно 10 – 15 тис. дол. США. Утримання сертифікованого працівника з трьохрічним досвідом роботи обійдеться підприємству 1 – 2 тис. дол. США на місяць, а навчання власного бухгалтера складатиме приблизно 1 тис. дол. США [1, с. 178];

2) мовний бар'єр. Оскільки офіційна мова МСФЗ – англійська, то це значно ускладнює роботу з нововведеннями в стандартах і своєчасністю їх застосування. Суттєвих труднощів під час складання звітності за міжнародними стандартами можуть також зазнати ті підприємства, які автоматизували процес ведення обліку та складання звітності, оскільки форми і структура фінансових звітів можуть не співпадати [4, с. 145].

Порівняно з проблеми застосування стандартів вигоди застосування МСФЗ переважають. У таблиці наведені переваги застосування МСФЗ для різних категорій користувачів.

Таблиця

Переваги застосування МСФЗ для різних категорій користувачів

Користувачі	Переваги застосування МСФЗ
Компанії	Підвищення якості інформації для прийняття рішень менеджерами; полегшення доступу до капіталу, в тому числі з іноземних джерел; зниження вартості капіталу
Інвестори	Підвищення якості інформації для прийняття рішень; зміцнення довіри до поданої інформації; краще розуміння ризиків і прибутковості
Державні діячі	Зміцнення українського ринку капіталу й підвищення його привабливості; полегшення доступу до світових ринків капіталу
Національні органи регулювання	Зміцнення нагляду й правозастосування органами регулювання; підвищення стандартів розкриття фінансової інформації; більш широкі можливості щодо залучення й моніторингу лістингу іноземних компаній
Інші задіяні особи	Підвищення довіри й поліпшення економічних перспектив для бухгалтерської та аудиторської професій; поліпшення звітності за новими та іншими аспектами бізнесу

На сьогодні міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, а й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку та звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності стають обов'язковою умовою обігу цінних паперів на світових фондових ринках. У зв'язку з цим зростає кількість компаній (насамперед, транснаціональних), які застосовують Міжнародні стандарти.

Отже, МСФЗ – це нова фінансова мова, якою спілкуються компанії провідних країн світу. Вивчення цієї мови допоможе Україні активніше брати участь у процесах інтеграції та глобалізації і дозволить наблизитися до могутніх світових фінансових інституцій.

Таким чином, можна зробити висновок, що згідно з Міжнародною практикою, звітність, сформована відповідно до МСФЗ, відрізняється високою інформативністю для користувача. Використання МСФЗ дає змогу компаніям, зокрема, українським, отримати прозору інформацію про свою діяльність.

Наук. керівн. Тютлікова В. В.

Література: 1. Картузова Т. В. Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності / Т. В. Картузова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.9. – С. 176–179. 2. Перехід українських компаній на МСФЗ без труднощів // EBS. Unleasing corporate dunamism. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.ebskiev.com](http://www.ebskiev.com). – Назва з екрану. 3. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. / І. В. Жолнер. – К. : НУХТ, 2012. – 335 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws>. – Назва з екрану. 4. Трачова Д. М. Перехід на міжнародні стандарти обліку та звітності: проблеми та перспективи / Д. М. Трачова, Л. А. Сахно // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – Мелітополь : Вид-во Мелітопольська типографія "Люкс", 2012. – № 2 (18), том 6. – С. 270–276. 5. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://financier.ua>. – Назва з екрану.